

B.A. Part-II (Semester-IV) (Old) Examination
LITERATURE OF CLASSICAL LANGUAGE
PERSIAN LITERATURE

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

- یادداشت: (۱) همه پرسش‌ها اجباری است۔
 (۲) پاسخ‌ها به زبان فارسی یا انگلیسی یا اردو می‌نویسید۔

سوال نمبر ۱۔ از اقتباس‌های زیر ادوات را توضیح بدهید: —

16

(الف) در اینجا عصر حجر است یعنی زمانی که انسان بجز سنگ و چوب وسیله‌ای برای شکار نداشته۔ این آدم وحشی را بادستهای دراز و گردن کلفت کوتاه و بدن پشم آلود، بنین که یک مثل خودی را بضر ب سنگ شکار کرده، بانخن و دندان پاره میکند و میخورد، مادر و بچه‌ها از غار بیرون ریخته اند و باداد و بیداد، سهم خود را میخواهند۔

(ب) از خاطر گذشته که ای کاش میشد این آواز و سوز را ترجمه کرد و بزبان قلم درآورد۔ دیدم مثل آنست که بخوابم نسیم سحر را نگاه دارم و از قصه‌ها و غصه‌هایی که از گلهای و عاشقها بهم می‌رساند، پرسم و برای شاکایت کنم! با خود گفتم این آواز و این سوز و حال، از چشم دلی است که نازکیهای خیال را می‌بیند و در دهراری را نیامده را حس میکند۔

(ج) سالی گذشته و باز هم گذارم بد که نقاش افتاد، ممنون و ذوق زده اشتیاقم کرد و پردهانی تازه نسبتم داد، دیدم انگاساها با جان و دل کار کرده و پیش رفته۔ خیال کردم که ناچاراً پنجمه ترقی را از برکت پند و دستور من دارد، خوشحال و خندان شدم و گفتم شکر خدا که شمارا بمعشوق آسمانی واصل می‌کنم اما باین زودی و آسانی تصویری کردم۔

سوال نمبر ۲۔ (الف) از بیت‌های زیر چهار تا شعر را شرح بدهید: —

8

- (۱) ترسم که رفته رفته به بیداد خوئی
 برکین مدار طبع ستمگار خویش را
- (۲) از کف نمی دهد دل آسان ربوده را
 دیدیم زور بازوی نا آزموده را
- (۳) کجا بودی که امشب سوختی آزرده جانی را
 بقدر روز محشر طول دادی هر زمانی را
- (۴) عمرت بود که دوش نظیری بیاد تو
 آسان نمود مردن دشوار خویش را

- (۵) هرگز دلم حلاوت آسودگی نیافت
تلخست خواب دیده ای درخون غنوده را
- (۶) سوالی کن زمن امروز تا غوغا بشهر افتد
که اعجاز ملانی کرد گویا بی زبانی را
- (۷) منظور یار گشت نظیری کلام ما
بیهوده صرف شکر نکردیم دوده را

8

(ب) از بندهای زیر و تارتر جمه بکنید: —

- (۱) نخستین به نیزه برآ و یختند
همی خون ز جوشن فرو ریختند
ز نیروی اسپان و زخم سران
شکسته شد آن تیغ هائی گران
چو شیران جنگی بر آشفتند
پیر از خشم، اندام ها کوفتند
همان دسته بشکست گر ز گران
فرو ماند از کار دست سران

- (۲) علم اگر نیست ز حیوان چه بود فرق بشر
بوی اگر نیست تفاوت چکندگل از خار
فرد آموز و پی تربیت ملت خویش
جهدو جدی بشما چون دیگران مادر درآ
تو گذاری بدهان همه کس اول حرف
هر کسی از تو سخن من شنوده اول بار
پس از اول تو بگوش همه این نکته بگو
که نترسند ز رحمت نگرینند از کار

- (۳) گل زیبائی من ولی شکن
کور نشنا سد از سفید کبود

نشود کم زمن بد و گل گفت
 نہ بہ پی موقع آدم پی جود
 کم شود از کسی کہ حفت و بہ راه
 دیر جنید و رخ بہ من نمود
 آن کہ شناخت قدر وقت درست
 زیرا این طاس لاجورد جست؟

16

سوال نمبر ۳۔ جاہی خالی را پر کنید :—

- (۱) کو ”سید اشعراء“ کے لقب سے نوازا گیا تھا۔ (مشتاق اصفہانی، محمد تقی بہار، عارف قزوینی)
- (۲) سبک دور بازگشت کی بنیاد بنا۔ (ادبی تحول، غزل گوئی، شعر سپید)
- (۳) دور بازگشت میں شعرا نے کی طرف سب سے زیادہ توجہ کی۔ (رباعی و مرثیہ، قطعہ و مخمس، قصیدہ و غزل)
- (۴) کو دور بازگشت کے صوفی شعراء میں شمار کیا جاتا ہے۔ (صفا اصفہانی، مشتاق اصفہانی، ایرج مرزا)
- (۵) نشاط اصفہانی میں پیدا ہوا۔ (۱۲۰۶ھ، ۱۲۰۰ھ، ۱۱۷۵ھ)
- (۶) نشاط اصفہانی کا شعری مجموعہ ہے (گنجینہ، خزانہ، دہینہ)
- (۷) وصال شیرازی شاعر تھا۔ (قصیدہ گو، رباعی گو، مرثیہ گو)
- (۸) سبک دور بازگشت کی اصطلاح سب سے پہلے نے استعمال کی۔ (محمد تقی بہار، آذر بیکدلی، ہاتف اصفہانی)

8

سوال نمبر ۴۔ (الف) کی ازاقتباس ہای زیر را ترجمہ کنید :—

- (۱) ہمہ سال در ماہ مبارک رمضان چہارتن از قراء خوش الحان عرب راتا آخر ماہ با جرت وعدہ گرفتہ، ہمہ شب پس از افطار تا ہنگام سحر تلاوت قرآن مجید کردہ ثواب آن را بروح پاک شاہ عباس بزرگ صفوی کہ چندین مآثر خیر یہ بزرگ از او در ہر گوشہ ایران پیدا گاراست و ہنوز دست تصرف ایام تخریب و انہدام آنہا راہ نیافتہ بدیہی نمود۔ و خود نیز در پس ہر نماز فاتحہ از روی اخلاص خواندہ روح آن پادشاہ نامی راشادی کرد۔
- (۲) حاجی کریم نامی از اہل اصفہان کہ در مصر بود کا بتی از این قبیل نقل می کرد کہ: جبتر از ہمہ اینہا است۔ میگوید وقتی در مصر خیلی فلکزدہ و باطالع خود دست بگر بیان بودم۔ از ہمہ آشنایان چیزی بعنوان قرض گرفتہ دیگر ہیچ کس گمان نداشتم کہ بیک شاہی از من دستگیری کند۔ لہذا تم از ہر جا کوتاہ گشتہ برای شام شب معطل بودم و بدتر از ہمہ شہشاہ کرایہ منزل را ندادہ بودم۔

8

(ب) یکی از پرشش ہائی زیر پائخ بدھید :-

(۱) پدر ابراہیم چه وصیت ہاپہ اودادہ بود؟

(۲) خلاصہ نامہ حاجی کریم بنوید۔

(۳) پدر ابراہیم بیگ در ماہ رمضان چه معمول داشت؟

8

سوال نمبر ۵۔ (الف) از مندرجات زیر ہیچ چہارتا با مثال تعریف بکنید :-

(۱) مراعات النظر

(۲) مبالغہ

(۳) تضاد

(۴) تلمیح

(۵) لف و نشر مرتب

(۶) استعارہ

8

(ب) از جملہ ہائی زیر چہارتا بزبان فارسی ترجمہ بکنید :-

(۱) فیض بیمار ہے۔

(۲) احمد نے مجھے تحفہ دیا۔

(۳) حمزہ اور سعود اسکول جارہے ہیں۔

(۴) میرا چھوٹا بھائی ہے۔

(۵) میری والدہ کا نام حسنہ ہے۔

(۶) ماجد آیا ہے۔